

Μετά τήν ἀπόρριψη ἡ νίκη τοῦ «Βαρδολομαίου»

Ἐπιτέλους προβλήθηκε ὁ «Βαρδολομαῖος», ὕστερα ἀπό τὶς τόσες περιπέτειες πὺ εἶχε μὲ τὴν λογοκρισία καὶ μᾶς δόθηκε ἡ δυνατότητα νὰ δοῦμε τὸ ἔργο σὲ αἶθουσα Τέχνης τῆς ὁδοῦ Ἰουλιανοῦ.

Τί νὰ πῆ ἢ νὰ γράψῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ταινία; Θὰ χρειαζόταν νὰ ἀφιερῶσθαι ὁλόκληρο σχεδὸν τὸ τεῦχος.

Μιὰ συνέντευξη τοῦ σκηνοθέτη μὲ τὸν Χρ. Χριστοδούλου εἶναι τόσο κατατοπιστικὴ γύρω ἀπὸ τὴν «ἀσυνάρτητη ταινία», ὅπως τὴν ἀπεκάλεσε τὸ «κατεστημένο», πὺ θεωρήσαμε ἀπαραίτητο νὰ τὴν παραθέσουμε ἀντὶ ἄλλου σημειώματος.

Ὅταν ὁ «Βαρδολομαῖος» πῆρε τὸν δρόμο του γιὰ τὴν Ἀλκυονίδα — ὕστερα ἀπὸ τόσες πιά περιπέτειες — καθήσαμε μὲ τὸν Μανουσάκη καὶ κουβεντιάσαμε.

Εἶπαμε τὶς σκέψεις μας πάνω στὴν ταινία καὶ εἶδαμε, πὺς αὐτὸς ὁ διάλογος θὰ ἦταν ἴσως τὸ καλλίτερο «μέσο εἰσαγωγῆς» στὴν δομὴ καὶ τοὺς στόχους τοῦ φίλμ.

ΕΡΩΤΗΣΗ : Δέχεσαι τὸν ὄρο «σοφιστικὴ ταινία» πὺ δόθηκε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Ἐγὼ θὰ τὴν ὀνόμαζα ταινία ὑπερβολικοῦ ρεαλισμοῦ, μὲ σύμβολα πὺ ἀναφέρονται σὲ ὠρισμένες καταστάσεις.

ΕΡ. : Ποιὰ ἦταν ἡ βασικὴ ἐπιδίωξή σου;

ΑΠ. : Νὰ δείξω τὴν κοινωνία ὅπως τὴν βλέπω, καὶ μὲ τὸν τρόπο πὺ μοῦ προκαλεῖ ἐρεθισμούς.

ΕΡ. : Ὅστοςο αὐτὸ πὺ ἐστὶ ἀποκαλεῖς κοινωνία, στὴν ταινία σου περιορίζεται μέσα στὰ ὅρια τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου.

ΑΠ. : Κοινὰ σημεία ὑπάρχουν σ' ὅλες τὶς κοινωνίες. Οἱ κοινωνίες δὲν εἶναι διαφορετικὲς στὴ βάση τους, ἀλλὰ στὸν τρόπο πὺ ἐκδηλώνονται. Ὁ τρόπος πὺ ἐκδηλώνεται ἡ κοινωνία εἶναι τὸ πολιτικὸ σύστημα, ἀλλὰ ἡ βάση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων στηρίζεται σὲ ἴδιες ἀρχὲς ψεύδους παντοῦ.

ΕΡ. : Ἐπιμένω ὡστόσο, στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐμπειρίες σου γενικὰ εἶναι ἑλληνικὲς, παρὰ ὅ,τιδήποτε ἄλλο.

ΑΠ. : Σωστά. Οἱ ἐμπειρίες μου εἶναι ἑλληνικὲς. Ἐτσι ἡ ταινία ἔχει

Πρωταγωνιστεί : ό

Γιώργος Μπαλλής

τά έξωτερικά γνωρίσματα τής Έλληνικῆς πραγματικότητας. "Αν ἤμουν "Αγγλος, θὰ ἔκανα τὴν ἴδια ἴσως ταινία.

ΕΡ.: "Ας μποῦμε τώρα στὴν ταινία. Μίλησες γιὰ σύμβολα ποὺ ἀναφέρονται σὲ ὠρισμένες καταστάσεις. Θὰ ἤθελα, ἂν συμφωνῆς, νὰ τὰ ἀπαριθμήσουμε καὶ νὰ ἀποσαφηνίσουμε μερικὰ ἀπ' αὐτά.

ΑΠ.: 'Ωραία. Πρῶτα - πρῶτα ἔχουμε τὸν ἔμπορο. Αὐτὸς ἐκφράζει τὸν μονολιθικό, μονοδιάστατο ἄνθρωπο ποὺ ἔχει σὰν μόνο ἐνδιαφέρον του τὸ ν' ἀγοράζη.

ΕΡ.: Αὐτὸς ὁ συμβολισμὸς ἀφορᾷ περισσότερο τὴν ποιότητα ἢ τὴν λειτουργικότητα τοῦ «συστήματος»;

ΑΠ.: 'Αφορᾷ ὅλες τὶς πλευρὲς τοῦ συστήματος. "Οπως ἄλλωστε ὅλα τὰ σύμβολα τοῦ «Βαρθολομαίου». 'Η νύφη, π.χ., εἶναι ἡ γυναίκα ποὺ ἡ μόνη τῆς ἐπιδίωξη εἶναι ἡ ἀποκατάσταση.

ΕΡ.: Οἱ μοιρολογίστρες;

ΑΠ.: Εἶναι ἓνα στοιχεῖο ποὺ βοηθᾷ τὴν περιγραφή τῶν γύρω πραγμάτων καταγράφοντας συγχρόνως τὸν τρόπο ποὺ καταστρέφεται ἓνα ἔθιμο. Τὶς χρησιμοποιοῦ γιὰ νὰ δείξω τὴν ἀντίθεσή μου στὸν τρόπο ποὺ οἱ ἄνθρωποι σήμερα ἀλλάζουν τοὺς φυσικοὺς νόμους. Στὴν κοινωνία ποὺ ζοῦμε μαθαίνουμε νὰ βλέπουμε τὴ ζωὴ μέσα ἀπ' τὸν θάνατο, τὴν ἐπιτυχία μας μέσα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία τοῦ ἄλλου, τὸ καλὸ μέσα ἀπὸ τὸ κακό.

ΕΡ.: Καταλαβαίνω. Αὐτὴ ἡ ἀντίθεση ὅμως, μήπως μᾶς δίνει τουλάχιστον ἓνα μέτρο συγκρίσεως;

ΑΠ.: Ζοῦμε σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ ἐκμεταλλεύεται τὰ ἀντίθετα ἀνταγωνιστικὰ κι' ὄχι συνθέτοντάς τα. "Οσο γιὰ τὸ μέτρο συγκρίσεως, αὐτὸ ἐξυπηρετεῖ τὸ σύστημα τῶν ἀντιθέσεων.

ΕΡ.: Χρησιμοποιώντας σύμβολα γιὰ νὰ θίξης προβλήματα καὶ καταστάσεις, κινδυνεύεις νὰ παρερμηνευθῆς ἢ καὶ νὰ μὴ γίνῃς ἀντιληπτὸς καθόλου. Τὸ διακινδυνεύεις αὐτό;

ΑΠ.: "Ακου. Αὐτό, τὸ νὰ μὴ με καταλάβουν καὶ γενικὰ τὸ στὺλ ὅπως εἶπες τῆς ταινίας, ξεκινᾷ ἀπ' τὴν ὠριμότητά του καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθερία ποὺ μοῦ παρέχει τὸ σύστημα.

"Αν εἶχα περισσότερο κι' ἀπὸ τὰ δύο, ἴσως ἡ ταινία μου νὰ ἦταν ρεαλιστικώτερη.

ΕΡ.: Λές δηλαδή πράγματα που δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ τὰ πῆς στὰ ἴσα, ἔτσι;

ΑΠ.: 'Ακριβῶς.

ΕΡ.: Τί ἔχεις νὰ πῆς γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς ταινίας σου ὡς «ἀσυνάρτητης» ἀπὸ τὴν γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ;

ΕΡ.: 'Η γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ στὴν ἀπορριπτικὴ τῆς ἀπόφαση ἔχα-

ΑΠ.: 'Η γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ στὴν ἀπορριπτικὴ τῆς ἀπόφαση ἔχα-
ρακτήρισε τὴν ταινία ἀσυνάρτητη, ἐνῶ ἡ πρωτοβάθμιος κατόπιν, τὴν ἀ-
πέριψε κάνοντας ἓνα σκεπτικὸ πὸν ἂν μὴ τί ἄλλο, ἔδειχνε τουλάχιστον
ὅτι τὴν κατάλαβε ἀπόλυτα...

ΕΡ.: Τὸ εὐρὸ κοινό, πῶς νομίζεις ὅτι θὰ κρίνη τὴν ταινία σου;

ΑΠ.: Δὲν νομίζω ὅτι θὰ τὴν χαρακτηρίση ἀσυνάρτητη. 'Οπωσδή-
ποτε πάντως, τὸ κοινό μου εἶναι περιορισμένο.

ΕΡ.: Δυστυχῶς...

ΑΠ.: Γιὰ περίμενε. Δυστυχῶς γιὰ μένα ἢ γι' αὐτό;

ΕΡ.: Γιὰ ὅλους μας... 'Αλλὰ ἄς πᾶμε πίσω στὰ ἀνώδυνα. Πές μου
γιὰ τὴν κοπέλλα μὲ τὸν κουβᾶ.

ΑΠ.: Αὐτὴ συμβολίζει μιὰ φιλοσοφικὴ ἀναχώρηση κι' ἓναν ἀπομο-
νωτισμὸ ἀπ' τὴν κοινωνία...

Δὲν τέλειωσε ἐκεῖ ἡ κουβέντα μας μὲ τὸν Μανουσάκη. "Όλα ὅσα
εἶπαμε γιὰ τὸ φιλμ — πὸν δὲν χωροῦν σ' ἓνα τόσο μικρὸ χῶρο — θὰ μπο-
ροῦσαν νομίζω νὰ δικαιολογήσουν τὰ παρακάτω συμπεράσματα:

Πὸς ὅσο ὁ κινηματογράφος ἀνακαλύπτει καὶ βελτιώνει τὴν θαυμά-
σια γλῶσσα του, τόσο πὸν δυναμικὰ ὑπόσχεται ὅτι ὄχι μόνο θὰ κατακτή-
ση, ἀλλὰ καὶ θὰ ὑπερισχύση ἀπὸ τὴν πραγματικότητα.

Κι' ἀκόμα πὸς, ὁ κινηματογράφος πὸν ἐπαναστατεῖ στὴν δεσποτεία
τῆς εἰκόνας γιὰ τὴν εἰκόνα, γίνεται αὐτόματα «μέσο γραφῆς τόσο εὐχρη-
στο καὶ διεισδυτικὸ, ὅσο κι' αὐτὸ τῆς γλώσσας πὸν γράφουμε».

Θᾶθελα νὰ κλείσω αὐτὸ τὸ μικρὸ σημείωμα μὲ τὴν περίφημη φράση
τοῦ 'Αστρὺκ: «Κάθε ταινία, ἐφ' ὅσον πρῶτα ἀπ' ὅλα περιλαμβάνει κίνη-
ση, δηλαδή ἐκτυλίσσεται στὸν χρόνο, εἶναι ἓνα θεώρημα. Εἶναι τὸ πέρα-
σμα στὴ διαλεκτικὴ».